

PRIMERI IZ DEDNEGA PRAVA

1. Kakšno sredstvo imajo na voljo upniki prezadolženega dediča?

Beneficium separationis-ločeno obravnavanje premoženja dediča in podedovanega premoženja (drugače pride do zlitja, pri tem bi upniki ostali brez poplačila). S tem upniki zaščitijo svoj interes, ki poleg tega niso mogli zahtevati ničesar več, četudi dediščina ni bila dovolj velika za poplačilo vseh dolgov. Tega ni mogel zahtevati upnik, ki je od dediča dobil kako zastavo, sklenil poravnavo ali sprejel poroka. Zahtevati je bilo mogoče v 5 letih od pridobitve dediščine (Justinjan).

2. Kako so omejena volila po zakonih?

Lex Furia testamentaria-volilo ne sme biti večje od 1000 asov, če je večje vrniti 4x presežek.

Lex Falcida- dediču mora po izpolnitvi volil ostati falcidijska $\frac{1}{4}$.

Lex Voconia- volilo ne sme biti večje od dednega deleža.

3. Dvojni pomen nujnega dediča?

Materialno- pravica določene osebe do izpodbijanja oproke, če ji zapustnik ne nakloni niti najmanjšega deleža po intestantnem dedovanju.

Formalno- pravica do omembe v oporoki-

Nujni dedič dediščine ne more odkloniti (po Justinjanu se je lahko vzdrži, če se v dediščinske zadeve ne vtika). Osebe pod oblastjo postanejo svojepravne, enako suženj.

4. A je napisal oporoko, v kateri je za dediča postavil sina B-ja. Čez eno leto se mu rodi sin C. Ko ga z vozičkom pelje čez park si rani nogo, dobi okužbo in umre. Kdo deduje in na kakšen način?

Oporoka je bila neveljavna, saj so bile kršene formalne in materialne predpostavke. Pride do intestantnega dedovanja, pri katerem dedujeta enakovredno, torej po glavah (in capita) sinova B in C.

5. Kaj je to fideikomisarična substitucija?

Pri njej ne velja pravilo substituuus substitutio, substitutus institutio. Gre za fideikomis, pri katerem je prvemu fideikomisarju naloženo, da mora po določenem času prenesti predmet na novega fideikomisarja. Možen je tudi družinski fideikomis, pri katerem fiduciar prepusti dediščino članu iste družine, ki ga lahko prosto izbere (izguba veljave družinskega fideikomisa, če ni bilo nobenega družinskega člana za naklonitev ali pa po 4. naklonitvi).

6. Odgovornost dediča in fideikomisarja za zapustnikove dolgove pri vesoljnem fideikomisu?
Če dedič dobi določeno naklonitev ali pa falcidijsko četrtno jamčita oba za zapustnikove dolgove v sorazmerju z dednima deležema. Če pa dedič ne dobi ničesar, pa za dolgove odgovarja zgolj fideikomisar (Justinjan).

7. »A naj bo dedič, če mi postavi nagrobni spomenik«.

»B naj bo dedič in naj mi postavi nagrobni spomenik«.

Pojasni za kaj gre in kdaj bo dedič lahko pridobil dediščino?

V prvem primeru gre za oporoko, ki vključuje odložni pogoj. Dedič pridobi dediščino šele, ko se pogoj uresniči (resolutivni pogoji prepovedani). V drugem primeru pa gre za nalog v oporoki. Dediču je nekaj naloženo naj stori, vendar to ne pogojuje pridobitve dediščine, zato je le-ta preide na dediča takoj, ipso iure (zunanji dedič mora dediščino še priposestevati), možno pa je, da plača kavcijo za pravilno in resnično uresničitev naloženega.

8. Namen materialnega in formalnega nujnega dedovanja?

Materialno nujno dedovanje pomeni pravico potomcev, da izpodbijajo oporoko, če jim oporočitelj ni namenil vsaj nujnega deleža. Formalno nujno dedovanje pa pomeni pravico zapustnikovih sui heredes, da so omenjeni v oporoki (po Justinjanu lahko prezrtje pomeni ničnost oporoke). Štelo se je, da če je oporočitelj pozabil na kakšnega sui heredes, ob pisanju oporoke ni bil pri zdravi pameti.

9. A se poda na pot, za njim se izgubi vsaka sled. Dediči zahtevajo naklonitev njegovega premoženja. Kaj naj storijo in pod kakšnimi pogoji? Za kaj gre?

Fikcija-smatra se za mrtvega, čeprav ni, z anmenom, da se njegovo imetje ne bi razpustilo, ker ne bi imel nihče pravice do njega, tako pa jo imajo dediči. Če je padel v vojno ujetništvo velja legis corneliae. Če se vrne, v trenutku ko prestopi hišni prag oživijo vse pravice.

10. Oče in sin umreta skupaj v času potopa. Po komu se bo dedovalo?

Dedovalo se bo po očetu, saj nedorasel sin nima aktivne oporočne sposobnosti, zato je tudi ne more napraviti veljavne oporoke.

11. A je pisal oporoko. Sin B mu svetuje, naj v oporoko vključi volilo za C-ja, ki mu je pomagal zidati hišo. A se sicer ne spomni tega, ne želi pa C-ju narediti krivice, zato v oporoko napiše »A naj dobi volilo 1000 če mi je pomagal zidati hišo«. Komentiraj (2 stavka)!
Voliljemnik je v tem primeru pogojno postavljen z navideznim pogojem (manjka negotovost/prihodnost). Če je pogoj resničen, se bo volilo uresničilo, drugače ne.
12. Na dediščini je ustanovljen vesoljni fideikomis. Ko dedič po nekem času prepusti fideikomisarju vse stvari, ga le-ta obtoži, da ni dobro skrbel za dediščinske stvari. Kdo ima prav?
Dedič je nasprotivesoljnemu fideikomisarju odgovoren za dediščinske stvari kot v lastnih zadevah (Justinjan). Če ni ravnal kot v lastnih zadevah, lahko vesoljni fideikomisar od dediča zahteva povračilo škode.
13. A je razdedinil svojega sina, ker mu je B povedal, da ga je želel zastрупiti. B si je to izmislil, ker mu je sin A-ja prevzel punco. Kaj lahko doseže sin, v čem je problem? Kaj lahko naredi sin po Justinjanovem pravu?
Po Justinjanu je lahko sin razdedinjen le, če zapustnik razlog navede in utemelji, razlogi pa so taksativno naštetih v eni izmed novel (razdedinjenje potomcev jih je 14, razdedinjenje prednikov jih je 8). Sin se lahko sklicuje na neutemeljen in neresničen razlog razdedinjenja. Če dokaže deduje po intestantnem dedovanju. Za razloge in utemeljitev lahko uporabi inoficiozno tožbo. Sin lahko razveljavi oporoko, če dokaže neresničnost razloga razdedinjenja. Problem pa je dokazovanje neresničnosti.
14. Transmisija!
Transmisija=podedovanje dednega pripada. Če je zunanji dedič umrl, še preden je pridobil dediščino umrl, je dedni pripad v določenih izjemnih primerih pripadel njegovim dedičem. Do tega je prišlo, če dedič dediščine ni mogel pridobiti brez svoje krivde. V postklasičnem pravu je bila transmisija mogoča, če je zapustnik za dediča postavil svojega potomca in je ta umrl po zapustnikovi smrti, vendar preden so odprli oporoko. Dedovali so otroci umrlega dediča. Po Justinjanu je veljalo, da je do transmisije prišlo, če je dedič preden je minilo 1 leto od delacije.
15. a študent prava je napisal holografno oporoko. Ko jo je spravil v predal se mu je polila z vodo in ni bilo videti datuma in podpisa. Kaj je holografna oporoka? Ali jo bodo dediči uspešno izpodbijali?

Holografna oporoka je lastnoročno napisana in podpisana oporoka, brez prič. Ker je bila listina naključno uničena oporoka ni neveljavna, če je iz nje mogoče rekonstruirati vsebino. Tako bo prišlo do oporočnega dedovanja.

16. A umre doma in ima sliko od B-ja. A-jev dedič misli, da slika pripada zapuščini in jo obesi v svojo dnevno sobo. Ali jo lahko priposestvuje? V čem je problem?

Problem je, ker se ne ve ali je slika ukradena ali ne. Če je ukradena je ne more priposestvovati. Če ni ukradena je priposestvovalna doba 3 leta za premične stvari, zahtevek pa zastara v 30-ih letih.

17. Kaj je vstopna pravica?

Vstopna/reprezentacijska pravica pomeni pravico otrok prej umrlih dednih upravičencev, da skupaj podedujejo njihov delež.

18. A je zelo bogat in ima veliko premoženje, vendar nobenih sorodnikov. Kaj bo z njegovo zapuščino po smrti?

Če ne bo napravil oporoke bo njegova zapuščino postala ležeča zapuščina. Uporabljala se bo reprezentativna fikcija, da živi zapuščina naprej svoje gospodarsko življenje, navkljub smrti zapustnika. Retroaktivna fikcija bo nastopila, če bo dedič kasneje pridobil ležečo zapuščino, saj se bo štelo, kot da jo je pridobil takoj po smrti zapustnika. Aktivna ležeča zapuščina bo čez čas pripadla državi, pasivna pa bo šla v stečaj.

19. A bo svoje premoženje zapustil otrokom, vendar bi ga rad tudi soprogi nekaj. Ne želi pa si, da bi se soproga znova poročila in oškodovala otroke. Kaj naj stori?

Vdova lahko deduje skupaj z otroki, vendar dobi le užitek na stvari ne pa tudi last. pravice.

Vdovi lahko nakloni nekaj pod negativnim potestativnim suspenzivnim pogojem in sicer da se znova ne poroči. V primeru poroke mora vdova vrniti volilo dediščino.

20. A naredi holografno oporoko, v kateri za dedinjo postavi kolegico B. A je imel tudi 3 polnoletne sinove. A je slišal, da kolegica B ni bila ravno v najboljših odnosih z njim, kot je on to misli in se odloči razveljaviti oporokočesar pa ni mogel narediti, saj je bila oporoka shranjena pri C-ju. Slednjemu pošlje mail. Naslednji dan A v nesreči umre. Kdo bo dedoval? Prišlo bo do intestantnega dedovanja, pri katerem bodo dedovali otroci. Oporoka pa je tako ali tako bila neveljavna, ker ni ničesar naklonil sinovom in jih je tako rekoč spregledal.

21. »Moj dedič bodi A, če bo moj dedič B«. Za kakšno postavitev dediča gre in kaj bo z njeno veljavnostjo?
Oporoka je nična, saj gre za nesmiseln oz. perpleksni pogoj, pri katerem ni jasno, kaj je zapustnik sploh želel.
22. Oče je v oporoki brez razloga razdedinil edinega sina. Kaj lahko naredi sin po Justinjanovem pravu? Kaj mu pripada, če bo pravno sredstvo uspešno?
Sina je možno razdediniti le, če je bil poimensko naveden in hkrati je bil utemeljen razlog razdedinjenja (našteti v noveli). Sin lahko toži z inficiozno tožbo, ker se zapustnik ni spomnil nanj z ustrežno naklonitvijo. Inficiozna tožba zastara v dveh letih. Sledi intestantno dedovanje, po katerem sin podeduje celotno dediščino.
23. Materialno nujni dedič ne dobi ničesar po oporoki. Kaj lahko zahteva?
Z inficiozno tožbo: quarelia inoficiozi testamenti lahko zahteva razveljavitev celotne ali pa dela oporoke, sledi intestantno dedovanje. Tožba ima zastaralni rok 2 leti.
24. Dedič je plačal dolg, za katerega ni vedel, da ga je že plačal zapustnik. Ali je tradicija uspešna?
Katera pravna sredstva pridejo v poštev?
Tradicija je uspešna, če pride do zmote na obeh straneh. Če je pridobitelj dobroverni pride v poštev *condictio indebiti*, če je pridobitelj zloverni pride v poštev *actio furti* in *condictio furtiva*, saj se smatra kot tatvina.
25. Kakšno pravno sredstvo ima na voljo sin, ki ga je oče neupravičeno razdedinil? Kaj bo s tem dobil?
Sin ima na voljo inficiozno tožbo, s katero bo izpodbijal oporoko. Posledica bo intestantno dedovanje in pripad dednega deleža.
26. »Ticij naj bo dedič, če bo dedič Sej«. Pojasni!
Gre za nesmiseln/perpleksni pogoj, saj ni jasna zapustnikova volja, kaj je s tem želel oz. koga je želel za dediča.
27. »Ali mi obljubiš dati 100, če me ne boš napisal v oporoko?« kaj je to?
Gre za nedopustni pogoj, saj je pogoj nedopusten, nasprotuje pravnim načelom.

28. A je bil nesramen do sužnjev, ko je umrl se jim je želel oddolžiti za storjeno zlo in je veliko sužnjem z volili podelil prostost. Dediču to ni bilo ugodno, ker je moral poplačati veliko A-jevih dolgov. Kaj lahko stori?
Dedič se lahko vzdrži dedovanja. Če je zunanji dedič ostane dediščina ležeča zapuščina, če pa je suus heres pa ima na voljo beneficium abstinendi (vzdrži se dedovanja pod pogojem, da se ne vtika v dediščinske zadeve) ali pa beneficium inventarii (odgovornost dediča je omejena na višino zapuščine).
29. A je bil vdovec, zadnja leta pa je zanj skrbela B. A bi ji rad zapustil svoje premoženje, vendar se boji, da bodo dediči izpodbijali oporoko. Kaj naj stori?
Dediče lahko poimensko razdedini in navede zato ustrezne razloge (niso zanj skrbeli) ter postavi za dediča osebo B. Lahko pa jim nemni nujni delež in preostalo nakloni osebi B.
30. A ne želi, da bi dedoval kdo od njegovih sorodnikov. Kaj lahko stori, da ne dobijo niti nujnih deležev? Postavi zunanjega dediča in vse njegove sorodnike razdedini, vendar mora poimensko in zato navesti ustrezne razloge. Če niso navedeni dovolj določno lahko suus heres z inficiozno tožbo oporoko izpodbija.
31. A-jev dedič B je C-ju izročil D-jevo stvar kot volilo. Po dveh letih pride D do C-ja, med njima se vname spor. Rešitev spora?
Če gre za damnacijsko volilo in je to stvar B kupil od D-ja in izročil, potem je lastnik C. Če stvar B ni kupil od D-ja je to tatvina, za katero lahko D uporabi proti C-ju rei vindikacijo, D proti B-ju pa actio furti.
32. »nemo pro parte testatus pro parte intestatus decedere potest«
Za nikomer ni možno dedovati delno po oporoki, delno po zakonu. Če npr. suus heres izpodbija oporoko in velja oporoka za neveljavno, potem deduje po zakonu.
33. A se je po smrti žene znova poročil, z njo pa nima otrok. Kaj lahko stori, da bodo njegovi nedoletni otroci dedovali, da bo preskrbljena žena in da le-ta z novo možnostvijo ne bo škodovala otrokom?
Ženi lahko voli užitek, pogojno, da se ne poroči. Otrokom pa postavi subsitut (pupilarna substitucija), za primer, da bi otrok sicer dedoval, vendar bi umrl preden bi postal aktivno oporočno sposoben.

34. Kaj se zgodi, če je A v oporoki napisal: »vse deduje moj prijatelj, če bo maščeval mojega sina. Moj drugi sin bo razdedinjen, ker noče maščevati svojega brata.«
Gre za pogojno postavljenega dediča, pod odložnim nedopustnim pogojem, zato je oporoka nična.
35. Kdaj mora biti po rimskem pravu dedič pasivno oporočno sposoben?
Če želi dedovati in sicer ob napravi oporoke in ob zapustnikovi smrti. Intestantni dedič mora biti pasivno oporočno sposoben od pripada dediščine pa do pridobitve, oporočni dedič pa ob napravi oporoke in od pripada dediščine do pridobitve le-te.
36. Razlika med vstopno pravico in transmisijo?
Pri transmisiji gre za zunanjega dediča, ki mora dediščinski pripad pridobiti, pri vstopni pravici pa gre za zapustnikovega sina, po katerem imajo pravico do dedovanja njegovega deleža dedičevi otroci (zapustnikovi vnuki).
37. Problem postavitve dediča na določeno stvar?
Po Justinjanovem pravu se dedič za določeno stvar imenuje volilnojemnik. Problem je, kaj je zapustnik mislil s pojmom dedič. S tem prepreči intestantno dedovanje.
38. Zapustnik želi otrokom in ženi dati premoženje a se boji ženine vnovične poroke. Kaj lahko stori?
Ženi lahko nameni le užitek otrokom če so še nedorasli pa postavi pupilarnega substituta.
Žena lahko deduje pod odložnim pogojem. Žena se lahko tudi zaveže z varščino, povrniti vse ob vnovični poroki (izjemoma lahko obdrži vse, če priseže, da se moži zato da bi imela otroke.